

לז"ג חותני הרב הגאון וכו' מהור"ר אליעזר
פומקא ז"ל מלפנים רב בזועליז ברוסיה
ובסוף ימיו בפילאדעלפיה. — הגני מדפיס
שתי תשובות מאדמו"ר הגאון הקדוש
מדווינסק אליו, שמצאתי אצלו.

יום ג' כ"ז סיון תרע"ב, דווינסק.

להרב החו"ב כמהור"ר אליעזר נ"י רב
זועליז,

מכתבו קבלתי, והנה בקיצור כך, והנה זה
מבואר בנדרים דף כ"ט ודף ל' ובירושלמי פ"ג
דקדושין וברמב"ם וראב"ד בפט"ו מהל' מעה"ק
דקדוה"ג [= דקדושת הגוף] ליכא בו תנאי, ועיין
בהך דביצה דף ל' ע"ש בגירסת הרי"ף והרמב"ן,
אך מ"מ מבואר בשבועות דף י"א [ע"ב] דאמר
לב ב"ד מתנה גם בקה"ג ורק במילתא דשכיח
ע"ש בזה. והנה זה רק דאמרינן ולא נעשה
מעולם קה"ג [= קדושת הגוף], אבל לעקור מכאן
ולהבא א"א [= אי אפשר] ואף דהתוס' שבת
דף כ"א לא כתבו כן גבי כהונה שכלו
ע"ש, ועיין ב"ק דף ק"י ע"ב דאדעתא דהכא
לא שייך היכי דהלכתא גמירי, ר"ל דאז פקע
כוח המקדש רק דין דחטאת שמתו בעליה תמות
ולא מהני דעתו, ועיין בתמורה דף ט"ז ע"א
דהוה פלוגתא גבי ציבור ולא נימא לב ב"ד
מתנה, ועיין בתוס' מנחות דף ט"ז ע"ב ודף
פ"ח [ע"א], ומעילה דף י"ד [סע"א] דליכא לב
ב"ד רק בשל ציבור ולא בשל יחיד. והנה זה
מבואר במגילה דף כ"ו דשל ציבור לא מהני
זמ"ה [= ז' טובי העיר] משום דשל כל העולם
היא, ועיין רש"י חולין דף קל"ו ע"א ד"ה גגך
במעקה, ומ"ש הרמב"ם בפ"ו מהל' בהב"ח

(1) ג"ל דיש כאן פליטת הקולמס, וכך צ"ל:
חולין דף קל"ו ע"א גבי מעקה דאמר גגך למעוטי
בתי כנסיות ובתי מדרשות, ופירש"י בד"ה בתי דאין
חלק לאחד מהם בו, שאף לבני עבר הים הוא עכ"ל,
וע"ע בזה בצ"פ מה"ת דף סד ריש טור א, ושו"ת
צ"פ דווינסק ח"ב סי' יב וסי' יג, ושו"ת צ"פ ווארשא
סי' קיב מה שכתב שם בזה.

[= בית הבחירה] דגבי ירושלים לא מני זמ"ה,
ואף דבר"ה [= דברשות הרבים] מהני זמ"ה כמו
דאמרינן ב"ב דף כ"ג ע"א, וזה ר"ל הך דב"ק
דף פ"ב ע"ב אין מוציאין זיוין, ר"ל אף בדעת
זמ"ה, דאל"כ כל ר"ה [= רשות הרבים] אסור
כמבואר ב"ב דף ס' ע"ש. עכ"פ זמ"ה לא
מהני בשל ציבור דהיינו מכאן ולהבא, ותנאי
לא מהני ג"כ לכאן ולהבא או לאחר שחרב
ונעשה אז איסור וצריך גניזה כמבואר בתוספתא
זמגילה, ושבת דף צ' ע"א, וע"ז דף נ"ב גבי
כ"ש [= כלי שרת], ועיין בקדושין דף נ"ד'
דזה גרע בלו מן לא בלו, דשם יש בהם הנאה
עיין שם, ועיין בתו"י יומא דף ס"ט דאי אפשר
להתנות לחצאין, ועל זה אמר' דבהכ"נ של בבל
יש בהם תנאי, ר"ל דמהני זמ"ה אף בשל ציבור,
וזה ר"ל ר"א [= רב אשי, עיין מגילה דף כ"ו
ע"א] אדעתא דידי בנו, וגם בחרב כמו בתילא
דריבנא, אבל בלא זמ"ה לא. ומה דשתקו, עיין
ביבמות דף ע"ט ע"א ב"ב במה דאמר חלק מזבח
מי נתיר, דאין לנו כוח, וע"ש בתוס' אם גם
בהפקר ב"ד, וכתובות דף כ"ט ע"א בתוס'
ואכמ"ל. אך י"ל דכאן כיון דעכו"ם גבו זה אם
י"ל באו פריצים וחללו, ועיין במ"ש הרמב"ן
זבה"מ [= ובעל המאור] בע"ז דף נ"ב ע"ב
אם שייך גם בפרצו ישראל בזה. וכאן לפמ"ש
גבו זה ישראל ע"י ערכאות, אך כיון דזה הוה
רק תילא י"ל דנעשה איסור ולא שייך בזה
באו פריצים. לכן לדינא כך, אם זה ידוע שזה

(2) ע"ש הי"ג והי"ד.

(3) ע"ש בתוד"ה אחולי.

(4) ע"א ע"ש בגמ': ר' אמי הוה לי' זוזא דהוה
נפיק למבואה כו' מאן מחיל גבך.

(5) עיין צ"פ מהדו"ת דף ג טור א.

(6) עיין צ"פ מהדו"ת דף ח טור ג.

(7) עיין צ"פ ח"א הל' סוכה פ"ו ה"ב, דף לב
טור ב.

(8) מגילה דף כח ע"ב.

(9) מגילה דף כו רע"ב.

(10) צ"ל רע"ב, ועיין בזה בצ"פ הל' מתנ"ע
פ"ט ה"ז. ועפ"ש בהשמטות בסוף הספר צד 4 ריש
טור א.

(11) עיין צ"פ מתנ"ע דף נח טור ג.

(12) בדלעיל אות 9.

נעשה משל ציבור, יכולים להתיר לקנות זה לישראל מטעם לב ב"ד מתנה וכמ"ש, אבל אם זה רק משל יחידים שהתנדבו לציבור, בזה לא מהני רק ע"י זמ"ה, ולחלל על איזה סך רק ע"י [= על ידי] מי שאינו מבני העיר, דע"י ידו אי אפשר לזכות דהוה כמו ע"י עצמו דגם הוא יש לו חלק בהדבר וכמ"ש הראשונים בהך דכתובות דף צ"ח [ע"א] גבי אלמנה ששמה לעצמה ואכמ"ל. גם לא לעשות לד' דברים" אף לשיטת הראב"ד ז"ל ואכמ"ל. ואקצר מפני המירדה.

יוסף ראזין

רב דפה הנ"ל

יום ה' י' תמוז דהאי שתא תרפ"ה, דווינסק.

לדרב החו"ב וכו' כמחור"ר אליעזר נ"י רב בוועליז,

כעת קבלתי מכתבו, והנה בדבר הבית אני איני מתערב בדברים כאילו.

בדבר מ"ש [= מה שכתב] בשם הרשב"א והריטב"א, באמת כך, הנה גבי מע"ש וכן רבעי יש גם גדר ממון מלבד ממון גבוה, ובאמת מבואר

(13) מגילה דף כז ע"ב במשנה: אין מוכרין בהכנס"ס כו' וחכ"א מוכרין חוץ מארבעה דברים.

בירושלמי מע"ש פ"א דבמתנה יכול ליתן גם רבעי ומהני, ותליא לה בהך פלוגתא דר"מ ורבנן בכורות דף נ"ב ע"ב אם מתנה כמכר. אך הגדר כך, לגמ' דידן דמ"מ גדר מה שצריך להוסיף חומש הוא בשביל הממון גבוה שיש לו לר' מאיר, וא"כ כיון דא"א להקנות לו הממון גבוה שיש לו אף במתנה, אף שהממון הדיומ קנה במתנה דוקא, מ"מ ליכא חומש, דזה לא הוה שלו. והנה מבואר ב"ק דף מ"ט ע"ב דאף דבר [= דאינו יכול] לזכות, מ"מ כיון שיש לו זכות במקצת, זכה בהכול. לכן כך כאן כעת מזכה לו הכול כיון שאין עליו עדיין קדושה של ממון גבוה, ואח"כ זכה ממילא ע"י זה גם הממון גבוה שיהא יכול להוסיף חומש, אך כל זה גדר מתנה צריך. ומאוד הארכתי בזה בדברי הרמב"ם ז"ל שכתב בוסר וגם בשאר נטע רבעי, דס"ל דהקדושה חל רק בגמר, ואיסור יש קודם, ועיין פסחים דף נ"ב ע"ב, ואכמ"ל בזה, ואקצר.

יוסף ראזין

רב דפה

מה נשמע במחנמ אם גמרה דגיטין דף מ"ג ע"ב בגדר הרבנות דמחנמ או לא.

הנ"ל

- (1) עיין שו"ת צפ"ד ח"א סי' קכו, מובא בצ"פ ב"ק ח"א דף מט ע"ב ד"ה גדר, בצד קצח מדפי הספר.
- (2) עיין צ"פ הל' מא"ס פ"י הי"ז.
- (3) ועי' בספרי בריכת המלך מעמוד מד מה שהארכנו בזה.

